

דרושים 'בעלי בתים' של פעם

הרב שמואל ברוך גנוט

בשבוע שעבר הגיש יו"ר מפלגת 'יש עתיד' עתירה לבג"צ נגד החלטת הממשלה לפתוח מסלול של 'שירות אזרחי' לבני ויוצאי ישיבות, וקבוצת אנשים בלבוש חרדי, השייכים לתנועה מסוימת, הדוגלת ביציאה חרדית ל"מעגל העבודה", ביקשה להצטרף כמשיבה לעתירה, כדי לעודד את החרדים 'להשתלב בשירות האזרחי'. עמדה זו מנוגדת במוצהר לדעתם הנודעת של כל גדולי ישראל, הרואים, בעינים עין הבדולח, בהצעת הממשלה פרצה גדולה וחמורה בחומות התורה הקדושה. קבוצה זו אינה מתביישת ללחום בגדולי התורה, ואני, אני מזכרתי בסבא שלי, זכרנו לברכה.

כשפתח אחד המספידים על אחד מגדולי קמאי, המשיל את הסתלקותו לעשיר שאחת ממערכות הכלים היקרות והנדירות שברשותו, נשברה לרסיסים. האיש ביכה את כליו ימים רבים, עד שהסובבים לו לא התאפקו ושאלוהו מדוע שלא ירכוש שוב מערכת ססגונית שכזאת, שהרי ממון אינו חסר לו כלל.

השיב להם העשיר: "אמנם הפרוטה מצויה בכיסי וביכולתי לרכוש כל כלי שארצה. אך כלי שכזה לא אוכל להשיג, משום שבית החרושת שייצר אותם, סגר את דלתותיו".

ובית החרושת שייצר כלים, כלי זהב ובדולח, כמו ה'בעלי בתים' של פעם, כבר אינו מספק מספיק, לדאבונינו, סחורה שכזאת.

ישנם תלמידי חכמים רבים ומופלאים בס"ד. יראי ה' ומדקדקי הלכה לא משו מעולמנו. יתכן שזכה דורנו במעלות אשר לא זכו בהם כל הדורות הקודמים, לפיהם "וכל בניך לימודי ה'", "בתי המדרשות משגשגים וקול התורה נשמע בארצנו ברמה. התורה והמצוות, החסד והמעשים הטובים הינם נחלת הכלל בעזה"ש, אך עדיין נסגר לו "בית החרושת" אשר ייצר "בעלי בתים של פעם".

וסבא, סבא היה "בעל הבית של פעם".

סבא הגיע מהגיהנום הנאצי, שם עלו כמעט כל בני משפחתו בסערה השמימה. הוא עבד קשה לפרנסתו, שנים רבות עבד גם בעבודת כפיים של ממש, בבית החרושת אוליווקס ובבית החרושת "עץ הזית". במשך עשרות שנים עמל קשות, בזיעת אפך תאכל לחם, כדי להביא טרף לביתו. אך תמיד, למרות קשיי העבודה, הציב את חינוכם ורוחניותם של בניו בראש סולם העדיפויות. אל ה"שבעה" שלאחר פטירתו הגיעו מלמדים מבוגרים וקשישים שלימדו את בניו שיחיו, שסיפרו כיצד סבא הגיע לת"ת בבוקרו של יום, היישר מעבודת משמרת-

לילה, בו היה ער שעות רבות. זאת בכדי לתהות על מצבם הרוחני והתורני של ילדיו ולחזק את ידי מלמדיהם.

זכורני כיצד עוד משחר ילדותנו עמד עלינו לחנכנו כיצד להתפלל ואיך ראוי לעמוד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. כבר כשעה - שעה ומחצה קודם התפילה היה נוהג לקום ולהתכונן לתפילה כדבעי, לומר פרקי תהילים ולהתחיל ולברך ברכות השחר במתינות ובנעימות מתוקה. כל הנכדים זוכרים היטב כיצד סבא היה מגיע ראשון לבית הכנסת ופותח בעצמו את דלתותיו. "לתפילה לא מאחרים", היה אומר תמיד ומאיץ בנו לבוא אל היכל מקדש מעט מוקדם ככל האפשר ולהתכונן לתפילה בלב רגש.

סבא היה מחדיר בנו הרבה רוח טהרה ורצון לשמור ולשמר את מנהגי בית אבא, לצד החובה לניצול הזמן. מרגלא בפומיה גודל זהירותו של ה"אהבת ישראל" מויז'ניץ בניצול הזמן, בהחזיקו שעון כיס בכיסו ובעוקבו אחר מירוצי הזמן ההולך ואוזל. ואכן, סבא היה משתדל בכל עת משובה ומשחק ילדים, לעצור אותנו ממשחקנו ולשבת יחדיו ללמוד גמרא או משניות, "קיצור שולחן-ערוך" או חומש ורש"י.

סבא הקפיד בנו שנשמור על דרך-ארץ וסדר נאות, כפי שמקובל היה ביהודים של פעם, בתקופות שהוד והדר ודרך ארץ היו דברים שבשגרה ולא דברי חידוש. סבא הקפיד על לבושנו ואופן ישיבתנו, נימוסינו ואורחות חיינו הישרים, כדי שננהג כבני תורה וכבני דעת. וסדר חייהם וחינוכם של דור זה, אשר סבא נמנה עליו, השכילו לחנך את זרעם אחריהם לעוד ענינים רבים ונכבדים, כמו הרגיעה והשלווה וכמו השלימות בממון ואי הפזרנות, מחלה הפושה היום ומכלה כל חלקה טובה.

למרות שסבא עמל קשות לפרנסתו ועבד שעות מרובות בכל יום ולילה, הרי שקביעות העיתים לתורה היתה בנפשו. רץ משיעור לשיעור, כדי להספיק עוד ועוד תורה. עם יציאתו לגימלאות נכנס אל מורו ורבו, ששאלו מה מתכוין הוא לעשות כעת, לאחר שפרש מעבודתו. סבא השיב שברצונו ללמוד בכולל כל היום, אך רבו לא הסכים לכך ואמר לו בענוותנות: "גם לי, שאני למדתי תמיד, לא תמיד קל ללמוד כל היום ברציפות. לך, שלא למדת הרבה בצעירותך בגלל מאורעות השואה, יהיה קשה יותר ממני, לא תצליח. ולכן אציע לך ללמוד חצי יום, ובחצי היום הנוסף תדאג לך לעבודה כל-שהיא".

סבא ציית לדברי מורו ורבו והחל לעבוד בבקרים, כאשר בשעות אחה"צ הקים בעשר אצבעותיו "כולל לבעלי בתים". מלבד שיעוריו הקבועים והיומיומיים, הרי שבאין ספור הזדמנויות ביקשנו סבא לשבת עימו וללמוד. משניות, גמרא, הלכה, חומש, אין זה משנה כ"כ, העיקר לנצל את הזמן לתורה. בן דודי סיפר לי כיצד הגיע בימיו האחרונים של סבא, שלא חש כלל בטוב, והציע לו לשחק מעט

במשחק השח, כדי לשמחו. אך סבא הציע מיד שישבו וילמדו גמרא. השניים פתחו גמרא והחלו ללמוד בשקיקה וסבא החל להרגיש טוב, רק מפני שהנה, הוא לומד תורה.

ועל כולנה, אמונתו התמה בצדיקים היתה נפלאה עד מאד. אמונה תמימה וחושית בכח הגדולים והצדיקים וקדושתם. ועל כן התייעץ הוא עם רבותיו בקביעות והתאבק בעפר רגליהם. מבחינתו, וכך חשו והרגישו ה'בעלי בתים' שכולנו הכרנו, עד לא מכבר, גדולי ישראל הם האור והלפיד שבראש המחנה, והם כיבדו אותם, העריצו אותם ושתו בצמא ובהרבה הכנעה, את דבריהם.

--- אלו היו הבעלי בתים של הדור הקודם. כאלו שהיו בעלים על הבית שלהם ועל מה שנכנס לתוכו. בעלים גמורים על חיי החומר. בעלים של ממש על רצונותיהם, נטיות ליבם והגיונות רוחם. נכון, הם עבדו לפרנסתם, מצאת החמה ועד כלות הגוף. אך הם עשו את מלאכתם עראי ואת תורתם ויראתם עיקר. העבודה לא מנעה מהם להיות ערלעכרס', 'יראי ה' וחדורי אמונה תמימה, אמונה בתורה וגדוליה, צדיקיה ומאוריה.

וכן, גם כיום ישנם 'בעלי בתים' רבים כאלו. שעובדים לפרנסתם, אך מוכנים למסור את כל כולם כדי שבניהם יהיו תלמידי חכמים, כדי לא להפסיד תפילה בציבור, כמונה מעות, בניחותא ובכוונה, וכדי ששושלת הדורות תמשיך ברוח טהורה וקדושה. לא. הם אינם מחפשים להיות 'חרדים חדשים'. הם אינם רוצים שילדיהם 'ירכשו תכלס' והם אינם סבורים שהם מבינים יותר מגדולי ישראל, ברצונם ובשמירתם הרצופה על גחלת התורה. 'בעלי בתים' שכאלו הם חלק מהמציאות היהודית-רוחנית ואנו צריכים לקרבם בעבודות אהבה. אשרם ומה טוב חלקם, שלמרות שאינם שתולים בבית ה', בלימוד תורה כל היום. אך הינם שתולים בחצרות ה'. יראים מהבורא יתברך, קובעים עיתים לתורה הקדושה, מכבדים, יראים, מרחמים ומוקירים רבנן.

ולאלו שלא זכו עדיין, נאמר: שובו, אחים יקרים ואהובים. שובו אל אהבת התורה היוקדת של ה'בעלי בתים' של פעם. שובו אל חיי הרוח, השבתות הספוגות בשלהבת של טהרה, אל יראת השמים הפשוטה, הברורה, הבהירה. אל הדמעות, התפילה, העדינות, הענוה. אל האמונה בחכמים, אל הדבקות בגדולים וצדיקים, אל החמימות היהודית השורשית, הזכה. לא, עדיין לא מאוחר. אז הבה ותסייעו לנו, לכולנו, לבנות כאן מקום של יהודים טובים של פעם.